

Lausunto eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta 27.08.2026 § 60
9/03.00/2026

Valmistelija

Työllisyysjohtaja Perttu Kellomäki

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja lakia työvoimapalveluiden järjestämisestä. Lisäksi ehdotetaan kumottavaksi eräitä työllistymisen monialaisesta edistämisestä annetun lain säännöksiä.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää eri toimijoiden tehtäviä ja vastuita sekä saavuttaa valtionhallinnon säästöjä. Muutokset kohdistuvat erityisesti Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen, jäljempänä KEHA-keskus, työllisyyspalveluihin ja kansainväliseen rekrytointiin liittyviin tehtäviin.

Esityksen mukaan KEHA-keskuksen työvoimaviranomaisille tarjoama oikeudellinen tuki, osaamisen kehittämisen tuki ja monialaisen palvelun tuki lakkautettaisiin. Lisäksi KEHA-keskuksen tehtävistä poistettaisiin työllisyyspalveluihin liittyvät valtakunnalliset asiakas- ja neuvontapalvelut sekä nuorten hyvinvoinnin ja elämänhallinnan valmennus.

Yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvät valtakunnalliset tieto- ja neuvontapalvelut siirrettäisiin elinvoimakeskusten tehtäväksi. Kansainvälisen rekrytoinnin tehtäviä järjestettäisiin uudelleen siten, että KEHA-keskuksen tehtäväksi jäisi kansainvälisen rekrytoinnin tarpeita koskevan tiedon kokoaminen ja tarpeiden ennakointi. Osaajien maahanmuuton ja työvoiman liikkuvuuden edistämiseen liittyvät valtakunnalliset palvelut siirrettäisiin Business Finland Oy:lle.

Lakien on tarkoitus tulla pääosin voimaan 1.1.2027. Lakkautettavia tehtäviä koskevien säännösten on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2027.

Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen näkemys

Työllisyyspalveluiden esitysluonnoksesta antamassa lausunnossa on tuotu esille Keski-Pohjanmaan työllisyysalueen näkökulma ehdotettuihin muutoksiin. Työllisyysalue pitää esityksen tavoitteita tehtävien ja vastuiden selkeyttämisestä sinänsä ymmärrettävinä, mutta katsoo, ettei esityksessä ole riittävästi huomioitu erikokoisten työllisyysalueiden tosiasiallisia mahdollisuuksia järjestää lakkaavat tukipalvelut itsenäisesti.

Keski-Pohjanmaan työllisyysalue on keskisuuri työllisyysalue, jolla ei ole mahdollisuutta palkata omia lakimiehiä tai erillistä henkilöstöä vastaamaan työvoimapalvelujen substanssiosaamisen järjestelmällisestä kehittämisestä. KEHA-keskuksen valtakunnallisella tuella on ollut keskeinen merkitys palvelujen laadun, yhdenmukaisuuden ja henkilöstön osaamisen varmistamisessa. Lausunnon mukaan ehdotetut muutokset hyödyttävät erityisesti suuria työllisyysalueita, joiden organisaatioissa tehtäviä voidaan eriyttää kapeille erityisaloille. Pienten ja keskisuurten työllisyysalueiden resurssit oikeudellisen asiantuntemuksen ja osaamisen kehittämisen järjestämiseen ovat huomattavasti rajallisemmat.

Oikeudellisen tuen lakkauttaminen

Työllisyysalue pitää oikeudellisen tuen lakkauttamista erittäin huolestuttavana. Työvoimapalveluja koskeva lainsäädäntö on laaja ja monimutkainen, ja sen soveltamiseen liittyy merkittäviä asiakkaiden ja työnantajien oikeusturvaa koskevia kysymyksiä. Valtakunnallisesti koordinoitun oikeudellisen tuen poistuminen voi lisätä virheellisten päätösten, toisistaan poikkeavien alueellisten tulkintojen sekä valitusten ja oikeudenkäyntikulujen riskiä. Tällöin valtionhallinnossa tavoitellut säästöt voivat osittain siirtyä kuntien kustannuksiksi. Asiakkaiden yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää, että työvoimapalveluja koskevaa lainsäädäntöä tulkitaan mahdollisimman yhdenmukaisesti eri työllisyysalueilla.

Lausunnossa arvioidaan lisäksi, että oikeudellisen tuen poistuminen lisää henkilöstön kuormitusta. Pienillä ja keskisuurilla työllisyysalueilla ei välttämättä ole käytettävissä erityisesti työttömyysturvalainsäädäntöön perehtyneitä lakipalveluja, minkä vuoksi tarvittava oikeudellinen asiantuntemus jouduttaisiin hankkimaan erikseen.

Osaamisen kehittämisen tuen lakkauttaminen

KEHA-keskuksen tarjoaman osaamisen kehittämisen tuen lakkauttaminen vaikeuttaisi työllisyysalueiden henkilöstön mahdollisuuksia ylläpitää osaamistaan muuttuvassa toimintaympäristössä ja jatkuvien lainsäädäntömuutosten keskellä. Pienillä ja keskisuurilla työllisyysalueilla ei välttämättä ole omia rakenteita työvoimapalvelujen substanssiosaamisen järjestelmälliseen kehittämiseen. Valtakunnallisten osaamisen kehittämisen palvelujen vahvuutena on ollut se, että ne ovat tarjonneet kaikille työllisyysalueille yhtäläiset mahdollisuudet perehtyä työvoimapalvelujen toimintakentässä tapahtuviin muutoksiin. Tuen poistuminen voi lausunnon mukaan johtaa osaamisen vanhentumiseen sekä palvelujen laadun ja vaikuttavuuden heikkenemiseen.

Työllisyysalueen ehdotukset

Keski-Pohjanmaan työllisyysalue katsoo, että kuntapohjaisessa työvoimapalvelumallissa vastuu palvelujen järjestämisestä on

kunnilla, mutta vastuun toteuttaminen edellyttää riittäviä valtakunnallisia työkaluja, asiantuntijapalveluja ja tukea.

Työllisyysalue on lausunnossaan esittänyt, että:

- 1 työvoimaviranomaisten oikeudellinen tuki säilytetään KEHA-keskuksen tehtävänä vähintään siirtymäajan tai järjestetään muulla tavoin valtakunnallisesti koordinoituna;
- 2 kunnille osoitetaan riittävät resurssit oikeudellisen asiantuntemuksen järjestämiseen, mikäli valtio lopettaa KEHA-keskuksen tarjoaman oikeudellisen tuen;
- 3 kaikille työllisyysalueille turvataan yhdenvertaiset mahdollisuudet hankkia tarvittavaa lakiosaamista joko yhdessä järjestettynä palveluna tai ostopalveluna; ja
- 4 henkilöstön osaamisen kehittämiseen osoitetaan riittävät resurssit tai luodaan selkeä valtakunnallinen toimintamalli, joka varmistaa osaamisen ylläpitämisen kaikilla työllisyysalueilla.

Yhteenveto

Keski-Pohjanmaan työllisyysalue vastustaa hallituksen esitykseen sisältyviä säästötoimia siltä osin kuin ne kohdistuvat työvoimaviranomaisille tarjottavaan oikeudelliseen tukeen ja osaamisen kehittämiseen. Työllisyysalueen näkemyksen mukaan asiantuntijatuen poistamisesta saatavat säästöt voivat aiheuttaa välillisiä kustannuksia kunnille sekä lisätä palvelujen laadun heikkenemiseen, henkilöstön kuormittumiseen, asiakkaiden oikeusturvaan ja lainsäädännön eriytyviin tulkintoihin liittyviä riskejä.

Työvoimapalvelujärjestelmän sujuva toiminta, asiakkaiden yhdenvertaisuus sekä yhteinen ymmärrys työvoimaviranomaisten toimivallasta ja vastuista edellyttävät, että oikeudellisen tuen ja osaamisen kehittämisen valtakunnallinen saatavuus turvataan myös jatkossa.

Liite A Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Työllisyysjohtaja

Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta päättää

- 1 merkitä tiedoksi lausunnon eräitä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi
- 2 lähettää lausunnon edelleen kaupunginhallitukselle tiedoksi

Päätös

Keski-Pohjanmaan työllisyyslautakunta hyväksyi päätösesityksen.